

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפשט"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

שופטים

גליון מז (תנו)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל
שמונים ושש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה, יום ועש"ק פ' שופטים, ו' אלול, תשמח-הקהל.

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

שיחות

בהטעם שלא נזכר בן זומא בשמו.....ה.

לקוטי שיחות

ריבוי בצדקה ומעש"ט בעש"ת - מצד תשובה או מצד
הכרעה.....ו.

אגרות קודש

ע"י מצות תפילין יש התאחדות ראש לב וידיים.....י.
הערות באג"ק ח"א.....י.

חסידות

בענין שלא נדפסו בלקו"ת דרושים לפרשת שופטים.....לב.
הטעם שבהדרושים דפ' דברים בלקו"ת אין דרוש על פסוק
מתחילת הסדרה.....לג.
האם שינה הצ"צ התחלות של דרושים להתאימם לפרשיות...יד.
הערה בס' מאמרי אדה"צ פרשיות ח"א.....טו.
ד"ה ויברך יעקב שבאוה"ת ויגש שניך לביאורי הזהר
להצמח צדק.....טו.
דרושים בלקו"ת שנאמרו במקורם כביאור ונדפסו בתור שני
דרושים נפרדים.....טז.

נגלה

הערה בשו"ע אדה"צ סתקפ"ט ס"ב.....לז.

ש ל ח ו ת

א. בשיחת ש"פ קרח ש.ז. אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א וז"ל (הנחה בלה"ק באות כ"ד) בתחלת פרק רביעי דאבות שלומדים בשבת זו, שנינו "בן זומא אומר אליזהו חכם הלומד מכל אדם".

והנה בטעם שלא נזכר שמו, כי על שם אביו "בן זומא" - ועד"ז שלאח"ז "בן עזאי אומר" - כתב הרע"ב: "לפי שלא האריך ימים ולא נסמך שיקרא רבי, היו קורין אותו על שם אביו וכן בן עזאי".

[ולהעיר שבמק"א משמע שבן עזאי האריך ימים ועכצ"ל שמאמר זה נאמר בצעירותו, ולפני שנסמך שלכן נקרא אז ע"ש אביו] עכ"ל.

והנה מה שכתב בהנחה הנ"ל "ולהעיר שבמק"א משמע שבן עזאי האריך ימים" ובמ"מ צילנו ל"תולדות תנאים ואמוראים בערכו".

לכאורה כפי הרשום בזכרוננו אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתחזוועדות דאז דהוא "גירסא בספרי" **שבן עזאי חי קל"ג שנה**, ובספר תולדות תנאים ואמוראים המצויין בהערה שם בהנחה לא מביא ספרי זה.

ולהעיר ממה שמצאתי בספר דגל ראובן להרה"ג ראובן כץ ז"ל אב"ד בפתח תקוה ח"ב בסימן ה' באות א' וז"ל: ע"ד קושיות בריש סדר תולדות המובא בדעת זקנים עה"ת בשם הספרי, דג' שנותיהן שוות רבקה קהת וכן עזאי, שהקשה כת"ר דקהת חי קל"ג שנה, וכן עזאי נפטר בחור כמובא בהרבה מקומות ברש"י בש"ס (ובגמ' חגיגה יח) ידע כת"ר שבספרי לא כתוב כן, וזה לשון הספרי פ' ברכה, ששה זוגות שנותיהן שוות רבקה וקהת, לוי ועמרם, יוסף ויהושע, שמואל ושלמה, משה והלל, הזקן, רבן יוחנן בן זכאי ורע"ק עכ"ל הספרי המובא בדעת זקנים על התורה הנ"ל, וכן איתא להדיא במד"ר פ' ויחי פ' ק' על הכתוב וישב יוסף במצרים עינ"ש הרי מפורש הדבר שטעות נפלה בדפוס בדעת זקנים עה"ת הנ"ל, ואולי נפלה הטעות בין בן

עזאי ובן זכאי המובא שם אבל באמת גם בן זכאי לא שוה בשנותיו לקהת ורבעה כי בכל הששה זוגות הנ"ל רק השני זוגות האחרונות שוות לק"כ שנה, אבל הב' זוגות הראשונות כל זוג וזוג אינה שוה זה לזה רבעה וקהת חי' קל"ג שנה, לוי ועמרם קל"ז שנה, יוסף ויהושע ק"י שנה, שמואל ושלמה נ"ב שנה, עכ"פ הוא טעות בהדפוס שלא נזכר לגמרי בן עזאי בהספרי הנ"ל ואכמ"ל. עכ"ל.

הת' נח שמחה פאקס
- תות"ל 770 -

ל ק ו ס י ש י ח ו ת

ב. בלקו"ש פ' ראה - אלול מביא מ"ש הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ד) דענין תקיעת שופר קשור עם ענין התשובה, וממשיך וז"ל: לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב. עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות. ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יוה"כ פ' יתר, מכל השנה כו' עכ"ל. ומבאר דמזה שהוציא הרמב"ם המנהג "להרבות בצדקה" מן הכלל ד"מעשים טובים ולעסוק במצוות" וגם **הקדימו** לשאר הענינים, מוכח, דאעפ"י שבימים אלו צ"ל התחזקות בכל עניני תומ"צ, הנה **לכל לראש** צריכים "להרבות בצדקה", ומקשה: דבמה שונה מצות צדקה משאר כל עניני תומ"צ שלכן צ"ל ההתחזקות יותר בענין הצדקה? ולכאורה י"ל משום שנתנית צדקה מכפרת חטא כמ"ש וחטאך בצדקה פרוק, אבל דוחק לפרש כן שהרי הרמב"ם מפרט המנהג "להרבות בצדקה ובמעש"ט וכו'" ולא נראה לומר שיש כאן שני ענינים שונים: ריבוי צדקה בתור חלק ממעשה התשובה, וריבוי מעש"ט ומצוות כדי להכריע מאזני הדין לכף זכות, ומסתבר שאינו מבאר כאן אלא בהכרעת מאזני הדין לכף זכות, וגם בזה יש הדגשה בענין הצדקה, וממשיך לבאר דגם בענין המשפט מודגש ענין הצדקה, כיון דגם ענין הדין המשפט הוא מצד מדת הרחמים והצדקה עיל"ש הביאור בארוכה.

והנה בה"ג כתב הרמב"ם, וז"ל: ...כך בכל שנה ושנה

שוקלין עונות כאו"א מבאי עולם עם זכיותיו ביו"ט של ראש השנה, מי שנמצא צדיק נחתם לחיים, ומי שנמצא רשע נחתם למיתה והבינוני תולין אותו עד יוהכ"פ **אם עשה תשובה** נחתם לחיים ואם לאו נחתם למיתה עכ"ל, והקשו המפרשים דלשון הגמ' הוא: (ר"ה טז, ב) "בינונים תלויין ועומדין מר"ה ועד יוהכ"פ **זכו** נכתבין לחיים כו" וולמה שינה הרמב"ם מלשון הגמ' וכתב "אם עשו תשובה"? ועוד דלמה באמת בעינן לעשית התשובה דוקא, ולמה לא מספיק אם מוסיף עוד מצוה אחת וכו' להכריע את מאזני הדין לכף זכות?

ותירץ בספר כוכבי אור (סי' ה') עפ"י מה שביאר שם בארוכה לבאר גודל חובת האדם לשוב בתשובה בכלל ובפרט בעשיל"ת שאז הקב"ה קרוב לכאו"א וכו', ולכן הנה הבינוני שהגמ"ד הוא ביוהכ"פ אם לא יעשה תשובה לא תועיל לו מה שיוסיף מצוה אחת להכריע כף הזכיות, כי לעומת זה הנה העוון הגדול של מניעת התשובה ביום זה הוא מכריע את כף העונות, ומי יודע עד כמה תכבד משקלו נגד כמה וכמה מצוות באין מספר, וכבר כתב הרמב"ם בפ"ג שם כי שקול הזכיות נגד העונות אינם לפי מנין אלא לפי גודל, עכתו"ד עיי"ש. וראה גם בס' התשובה בעקבי השדה ע' רנ"ה שכן כתב. (וראה גם בלח"מ כאן ובחי' הריטב"א ר"ה שם בשם ר"י שכתבו עד"ז לתרץ קושיא אחרת דאף במחצה על מחצה צ"ל שיזכה בדין מצד רב חסד דמטה כלפי חסד, ותירצו דזה גופא שאינו עושה תשובה הוא עוון כו' ועיי"ז מתחילב, עיי"ש).

ולפי"ז א"ש מה שהרמב"ם נקט דבעינן תשובה דוקא להכריע מאזני הדין לכף זכות, כיון דלולי התשובה לא יועיל במה שיוסיף בעוד מצוות וכו' כנ"ל.

אבל עי' בס' עמק ברכה (ע' קמ"ו) שהביא תירוץ זה ומקשה דלפי"ז נמצא דהא דבעינן לעשית תשובה אינה מצד התשובה עצמה אלא מטעם שתתכן הכרעת כף הזכיות על העונות, ומסתמכת לשון הרמב"ם לא משמע כן, ועוד וכי לא יתכן לפעמים שיעשה זכות גדול כגון הצלת נפשות רבות מישראל וכיו"ב שבדאי יכריע כף הזכיות אף נגד העבירה של מניעת התשובה?

ולכן מבאר דהא דבעינן עשו תשובה הילינו מצד עצמו,

משום דנהי דמועיל כל השנה להכריע כפ הזכיות אף אי מתחילת השנה ה' רשע שעונותיו מרובים, הלינו דוקא עד התביעה של יום הדין, אבל בר"ה שכבר שקלו עונותיו ונמצא בינוני שאינו צדיק שכבר נעשית עליו תביעה על שלא נמצא צדיק בר"ה, מה יועיל מה שאח"כ יכריע עצמו את כפ הזכיות להיות צדיק, מ"מ הרי התביעה עליו עדיין קיימת, למה לא ה' צדיק בזמן הקודם עד ר"ה, ותביעה זנ אינה יכולה להתבטל אלא ע"י תשובה שלימה דאז עוקר את העונות למפרע, כללו של דבר דשיקול עונות אינו אלא בר"ה, והכרעת כפ הזכיות אינה מועלת אלא עד זמן שיקול העונות ולא אח"כ. עי"ש, ועי' גם בס' אמרי דוד ח"א סי' ל"א שהביא זה, ומוסיף דבאמת כן מפורש כאן ברמב"ם שכתב ד"שוקלין עונות כאו"א מבאי עולם כו' **ביום טוב של ראש השנה** משמע שזהו בר"ה דוקא ולא אח"כ, ועי' ג"כ בס' שיחות מוסר (תשל"ב ע' א' והלאה) שהאריך לבאר כן, דכשם שברשע שנגמר דינו בר"ה אין שוקלין אח"כ מחדש את זכיותיו ועונותיו, כן הוא גם בבינוני, אלא שהתשובה מועלת לעקור את העונות למפרע, והוא חסד מיזחד לבינונים שיוכלו לתקן את גזר דינם ע"י התשובה עד יוהכ"פ, ומביא ראי' לזה מהירושלמי ר"ה פ"א ה"ג עי"ש.

דלפי תירוץ זה יוצא דכל מה שמועיל בבינוני במחצה זכיות ומחצה עונות היא **תשובה** דוקא, כי לולי התשובה אי אפשר להוסיף זכיות להכריע מאזני הדין לכפ זכות כנ"ל, ולפי"ז נצטרך לומר דגם מ"ש הרמב"ם אח"כ דנהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעש"ט כו' הכל הוא מחמת ענין **התשובה** דוקא ולא מחמת הוספת זכיות להכריע מאזני הדין, ובהשיחה נתבאר דאינו כן, אלא שענינו הוא להרבות בזכיות להכריע מאזני הדין לכפ זכות, וראה בהערה 21 שמביא הוכחה לזה, דאם הוא בא בהמשך לענין התשובה ה' לו להרמב"ם לומר (ע"ד לשון הרמ"א ואדה"ז) "ויש לו לאדם לחפש ולפשפש במעשיו וכו'", ובהשיחה יוצא ברור דסב"ל דהכרעת מאזני הדין שייך גם אחר ראש השנה.

ובאמת בס' אמרי דוד שם הקשה על העמק ברכה מהל' ד' דנהגו בית ישראל להרבות בצדקה ומעש"ט וכו' דמשמע דזה עצמו מועיל אף בלי התשובה, ונמצא דברי הרמב"ם סותרים זא"ז לכאורה? ומתרץ דהרמב"ם בה"ג אינו בא למעט אלא דלא מהני מצוה אחת להכריע לאחר ר"ה, אבל **להרבות** במצוות שפיר דמי, דאין לך בעל תשובה גדול מזה, וי"ל

דבלי זה אין תשובתו מוכחת כלל עי"ש.

ועי' גם בס' לתשובה השנה פ"ג ה"ג שהאריך בכל זה, ובע' קצ"ד מתרץ דברי הרמב"ם דכוונתו (בה"ד) בכללות לענין התשובה, אלא דאין כוונתו לתשובה כזו דוקא העוקר את החטא, אלא לתשובה הפועל "שינוי גברא" שישנה דרכו הרעה בכללות עי"ז שמרבה בצדקה ובמצוות ומעש"ט היינו דכאן עיקר ההדגשה היא הענין **דשינוי גברא** ולא בעבודת התשובה בפרטיות לעקור את החטא. (וראה גם בלקו"ש פ' עקב אודות ענין זה דשינוי גברא), עי"ש.

אבל מהשיחה משמע דענין זה שבה"ד הוא גם ענין **בפ"ע** דע"י הריבוי בצדקה ומעש"ט ה"ז עצמו פועל להכריע מאזני הדין לכף זכות גם לולי ענין התשובה שבה, ולפי"ז צ"ב בלשון הרמב"ם שבה"ג שכתב ד"אם עשה **תשובה** נחתם לחיים וכו' ומשמע דרק ענין התשובה מועיל.

ואפשר לתרץ (ע"ד שכתב בכוכבי אור) דמצוה אחת לבד אינו יכול להכריע מאזני מחמת עצם הענין שלא שב בימים אלו, והשיקול הוא גם אחר ר"ה בביונוני, אלא דבכדי לבטל עוון זה צריכים לזכויות מרובות וכו' ואי אפשר להגביל בדיוק איך יכריע כף המאזנים לכף זכות, לכן נקט הרמב"ם בתחילה ענין התשובה שהוא **מילתא דפסיקא**, דע"י התשובה בודאי יכריע מאזני הדין כיון שעוקר את העוונות למפרע, אלא דאח"כ בה"ד מוסיף עוד אופן שאפשר שיכריע המאזנים לכף זכות ע"י **ריבוי** בצדקה, **וריבוי** במצוות ומעשים טובים, דגם עי"ז יכולים להכריע את כף המאזנים לכף זכות, וא"ש המבואר בהשיחה דענין זה בה"ד הוא גם ענין בפ"ע שבא להכריע מאזני הדין, ועי"ז מבאר הטעם שעיקר ההדגשה היא **בצדקה** דעי"ז מגלה שגם הענין דדין ומשפט הוא מצד צדקה ורחמים של הקב"ה.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

א ג ר ו ת ק ו ד ש

ג. באגרות קודש ח"א, אגרת קנט, מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א את המסר של מצות תפילין שעל ידו יש התאחדות של ראש, לב וידיים יחדיו לחיות חיי תורה יהודיים.

ואח"כ כותב: "נאך טיפער: דער מקיים זיין די מצוה פון תפילין, די מעשה אליין פון לייגן די תפילין, וועט שטארקען דעם אידן און אונגעהויער פארגרעסערען זיינע נשמה כוחות אויף דורכפירן אין זיין לעבן די האראמאניע פון האנד, הארץ און קאפ אין דעם תורה וועג. כאטש מיר פארשטיין ניט ווי קען די מעשה פון הנחת תפילין ווירקען אויף די כוחות נשמה וכו'".

והביאור בזה: (שמעשה הנחת תפילין לבד הינו "נאך טיפער" ממה שאמר קודם - הרמוניה של מח, לב ידיים), אואפ"ל כמבואר בלקו"ת עקב ש.ז. איך שאף ע"י עזיבת החטא בלבד או הרהור גרידא בלב לשנו כבר נקודות ויסוד שינוי האדם, שגורמים אח"כ שיתפשט נקודה זו בכל עניני האדם.

וכן י"ל במצות תפילין (שהוקשה כה"ת לתפילין) שנקודת "הביטול" (ענין כללי בכה"ת) בעצם נפעל כבר במעשה הנחת תפילין על ראש ויד וזה לפעול (יגרור) אח"כ את ההרמוניה דמנח לב וידיים בחיי היהודי.

הת' אוריאל דונל
- תות"ל 770 -

ד. הערות באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א

ע' מג - "רפואה איז אבער מערניט ווי מלכאן ולהבא ומקצת שמו - פון בעל מום - עליו (יומא פו, ע"א)... - תאריך המכתב הוא מיום ח לחדש תשרי מתאים ללימוד הלכות החג לפני החג. (יומא-לוהכ"פ).

ע' מה - "ור"מ מדייק בשמא (יומא פג, ע"ב) . . . סדר העבודה; אברהם מז' רועים (סוכה נב, ע"ב)... - תאריך המכתב הוא מיום עהס"כ והוא בין לוהכ"פ וסוכות (יומא וסוכה).

ע' מט - "ואסילים במילתא א מרגניתא מכ"ק מו"ח
אדמו"ר שליט"א - מוצש"ק פ' נח רצ"א - "... - תאריך
המכתב הוא כח תשרי ובאותה השנה (תש"ג) חל ב'פ' נח.

ע' פג - "אמר הכתוב כי האדם עץ השדה..." תאריך
המכתב הוא מ"א שבט מתאים לימי הכנה לטו בשבט שהוא
ר"ה לאילנות.

ע' קב - בהמכתב מודגשים השמות מרדכי, אפרים
' ויהודא ומנחם ואולי הם שמות הכרמ"צ שאליו נשלח המכתב.

ע' קיד - "כבוד ידידינו . . עסקנים חרוצים..."
תאריך המכתב הוא ד ניסן תש"ג וראה היום יום - ד ניסן;
"עבודת בעלי עסקים..."

ע' קמ - "וכ"ק מו"ח אדמו"ר כותב בא' ממכתביו;
מצינו דעיקר חיבתו של הקב"ה לאברהם אע"ה ה' למען אשר
יצוה..." פתגם זה הוא ב"היום יום" ח' תמוז.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- ר"מ במתיבתא -

ח ס י ד ו ת

ה. בענין שלא נדפסו בלקו"ת דרושים לפרשת שופטים. נעתיק כאן מד"ה אני לדודי תשמ"ו, ס"ג (נדפס בסה"מ-מלוקט ע' תסז) וז"ל:

והנה בכללות דרושי חודש אלול בלקו"ת, שנסדר ונדפס ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ, מצינו דבר פלא, שבדרושים אלה לא ישנה קעפל (כותרת) בפ"ע "דרושים לאלול", ונכללו בהדרושים לפ' ראה. וצריך ביאור הקשר דדרושי אלול עם פרשה ראה. וגם צריך להבין מה שלא נדפסו בלקו"ת דרושים לפ' שופטים. הגם שישנו ריבוי דרושים מאדמו"ר הזקן על פ' שופטים, הן על תחילת הפרשה (שופטים ושוטרים) והן על פסוקים שבאמצע הפרשה. וכנדפס גם באוה"ת להצ"צ, ועד"ז גם בדרושי אדמו"ר האמצעי, שכמה משניהם מיוסדים על מאמרי אדמו"ר הזקן, ונדפסו דרושים לפ' ראה (שלפני פ' שופטים) ופ' תצא (שאחרי') ולא נדפסו דרושים לפ' שופטים (והרי הדרושים דאלול טיכיים (גם) לפ' שופטים). גם צריך להבין דהקביעות בזמן דר"ח אלול בפ' שופטים מכריחה שיש שייכות ביניהם ומהי. ולהעיר מענין נפלא בדרוש הנ"ל (ד"ה אני לדודי) שבלקו"ת, שמתחיל ונדפס בדף לב. וי"ל בדא"פ שמספר לב יש בו תוכן מיוחד, כמדובר במ"א רמז הדבר שבפרק לב שבתניא מבואר ענין ואהבת לרעך כמוך, משום שענין אהבת ישראל הוא הלב והעיקר, כמארז"ל זה כלל גדול בתורה. ועד"ז י"ל לגבי דף לב שבספר משנה תורה בלקו"ת שנסדר לדפוס ע"י הצ"צ, והיינו, שבדף זה (בדרוש זה) הוא הלב של הלקו"ת דמשנה תורה. ואפילו את"ל שזה שדרוש זה נדפס בדף לב הי' אח"כ, מ"מ קרוב לומר, שמכיון שזהו ספר בתורה, ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט הידועה, אפשר ללמוד הוראה בעבודת האדם גם מפרטים כאלו. עכ"ל.

ובהערה 14 שם: ולהעיר שבכ"מ (אוה"ת דברים כרך ו' ע' ב' שמש"ט. שה"ש ע' תתקנז. ועוד) מציין הצ"צ לד"ה אני לדודי: "בלקו"ת פ' שופטים", ע"כ.

וכן נמצא בביאוה"ז להצ"צ ח"ב ע' תתקח. ובהגהות הצ"צ לד"ה זוהר כשושנה בין החוחים - תקס"ו. ובאוה"ת

וילצא רד, ב (שורה כ"ג) נדפס "בד"ה אני לדודי בלקו"ת" - אמנם בגוכי"ק אדהצ"צ שם נרשם "בלקו"ת פ' שופטים". ובאוה"ת ויקרא (כרך ד') ע' א' קכה: "בלקו"ת ס"פ ראה ל"א א' א"ת בניך" הרי שמצינו לד"ה וכל בניך (שלפני שני דרושי אני לדודי) לס"פ ראה, שלפי"ז אני לדודי הוא מפ' שופטים.

הרי נרשמו לע"ע שש מקומות שבהם מליחם אדהצ"צ דרושי אני לדודי לפ' שופטים. ולאידך יש לעיין אם נמצא שמיחסם לפ' ראה. ובאוה"ת פ' ראה ע' תתב נדפס כותרת: "ביאור ע"פ אני לדודי הא' שבלקו"ת פ' ראה", אמנם פעמים רבות כותרות אלו הם מהמעתיק. ועדיין יש לעיין בכ"ז ובאתי רק להעיר. [וראה גם גליון הערות וביאורים דברים תשמ"ג].

*

ו. בשיחת ש"פ דברים שנה זו, נת' הטעם שבלקו"ת דברים נדפס רק מאמר על ההפטרה ולא על פסוק מתחילת הסדרה וכיו"ב.

ובגליון הערות וביאורים (מ"ו) מעיר ע"ז שקשה כן על עוד פרשיות בתו"א ולקו"ת: א) תו"א בראשית מתחיל בפסוק "השמים כסאי" ולא מפסוקי הסדרה. ב) פ' נח - ד"ה מים רבים. ג) פ' וירא - ד"ה פתח אליהו. ד) פ' תרומה - ד"ה מי יתנך. ה) פ' תשא - ד"ה שמאלו, ועוד.

הנה בפ' בראשית מלבד ד"ה השמים כסאי יש ג"כ מאמרים עה"פ: בראשית [התחלתו: כי כאשר השמים החדשים], ויניצר, לא טוב היות, ועוד.

וכן שאר הדרושים הנזכרים לעיל - הם על פסוקים מהפרשה: מים רבים - בענין המבול. פתח אליהו - עה"פ ארדה נא. מי יתנך - כרובים. שמאלו - כי תשא. ועד"ז כמדומה בשאר הנסמן שם.

משא"כ ד"ה ציון במשפט, ששואל בשיחה שהוא מאמר על ההפטרה ואינו ביאור על פסוק מפ' דברים, ואין מאמר אחר על פ' דברים בלקו"ת.

*

ז. בענין אם הצ"צ שינה התחלות של דרושים למען התאימם לפרשה מסוימת בתו"א ולקו"ת, כותב בגליון מ"ו שם שהצ"צ לא שינה התחלות כ"א כשהיו שתי נוסחאות בהתחלה הוא בירר אחת מהם. ועיין בגליון מ"ד שלפניו שהובא דוגמא לזה מלקו"ת פ' עקב וכו'.

אמנם עדיין נשאר לעיין במה שהובא בגליון מ"ד שם מתו"א פ' לך לך ד"ה אנכי מגן לך, שמאמר זה:

(א) בכל הכתבי-יד [ורבים הם, ואולי נמצא גם בס' "בונה ירושלים"] התחלתו הוא "פי' ברכת מגן אברהם".

(ב) כאן בתו"א ניתוספו לפנ"ז התיבות "(אנכי מגן לך)" בתוך חצאי מוסגר. וע"פ רוב זה מורה להוספות של אדהצ"צ ולא לשינויי נוסחאות.

[מה שבלקו"ת - אם יש בו שינויי התחלות - לא באו שינויי ההתחלות בתוך מוסגרים, הוא לכאן מצד חילוק הכללי בזה בין תו"א ללקו"ת כו' כידוע].

(ג) הסברא נותנת שכשיש דרוש נכבד שהתחלתו "פי' מגן אברהם" ושייך לפסוק "אנכי מגן לך", שהצ"צ ידפיסו בתו"א ויוסיף הכותרת "אנכי מגן לך" [וכמארז"ל ע"פ אנכי מגן לך זהו שאומרים מגן אברהם כו'] ועיג"כ בתו"א חיל"ש. ומדוע דוקא לדחוק ולתלות שהצ"צ מצא נוסחא שלא הגיעה לידינו שהתחלתה "אנכי מגן לך".

ואולי יש לפלפל עדיין בזה, אבל מיוסד על הנ"ל, ומיוסד על זכרון כמה שומעים מהתוועדות ש"פ דברים ש.ז., שנזכר שהצ"צ שינה כמה התחלות [כנרשם בגליון מ"ד שם]. יש להניח שלפעמים אדהצ"צ שינה התחלות של דרושים.

ויש לציין גם ללקו"ת ר"פ שלח שמתחיל: "שלח לך אנשים כו' ענין המרגלים". שנוסח הלקו"ת בכתבי-יד התחלתו הוא **"ענין המרגלים"** ונו"א של המאמר בסה"מ תקס"ז התחלתו **"ויהם כלב"**. ולפי"ז ההתחלה **"שלח לך אנשים"** אולי היא הוספת אדהצ"צ.

הרב אליהו מטוסוב
- תושב השכונה -

ח. בס' מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' ש נרשם:
שיש יתרון לחכמה כו' זהו יתרון ע"י סכלות נעשה יתרון
... ועמ"ש על סעודת בר מצוה (בוך נייר גדול קרוב
לסופו) בענין וילבש המן את מרדכי.

ובע' תעא במ"מ לע' סא צויין: בוך נייר גודל . .
אינו תח"ל.

ולהעיר שבספר ילקוט בר מצוה ע' 29 נדפס מכי"ק
אדמו"ר ה"צמח צדק" ד"ה וראיתי אני שיש יתרון לחכמה
כו' שנאמר על סעודת בר מצוה.

[אך לא מדובר שם בענין וילבש המן את מרדכי].

צילום גוכי"ק אדמו"ר הצמח צדק נדפס שם ע' 28.

ולפלא שלא נדפס באוה"ת נ"ך (ח"ג).

(ואולי הוא הנחת הצ"צ ממאמר אדה"ז וצ"ע).

הת' חיים גורעוויטש
- תות"ל 770 -

ט. בגליון מו אות ל' מציין הרב ראזין לאוה"ת ויגש
כך ו דף תתשיג שד"ה ויברך יעקב שינך לכאורה לביאורי
הזהר להצ"צ.

כנראה לא עיין שהקיצור הנ"ל נמצא בבוך וישב-ויחי
שהוא בוך שסידר הצ"צ לפי פרשיות השבוע, והוא אחד
מהכת"י שהגיע לידינו מראשית התקופה והתחלת עבודתו
בציונים על מאמרי אדה"ז. (ראה גליון מה. ובדרך השגחה
פרטית נדפס כל הכת"י בכרך אחד).

והב', הנה בגוכת"ק חסרים כמה עמודים ונשאר רק
הקיצור, רק אחר הפסוק מביא הנה מבואר בזהר, האם משום

זה שייך לזהר?

*

בענין גוכתל"ק בוך וישב-ויחלי, יש עוד מה לכתוב ע"ז, אבל הזמן עכשיו אינו מתאים לזה.

הרב אהרן חזקוני
- תושב השכונה -

י. בגליון מו (תנה) אות לח כתב הר"א מטוסוב שמצינו לפעמים בלקו"ת שיש שני מאמרים, שבמקורם כפי שנאמר ע"י אדה"ז ה' השני בלאור על הראשון, אמנם בלקו"ת נדפסו בתור שני מאמרים מיוחדים כ"א בפ"ע.

ומביא ע"ז כמה דוגמאות וא' מהם הוא בפ' מטות: ד"ה עיני כל (פה, ב) הוא בלאור ד"ה ושמע אביה.

ולהעיר: במקורם כפי שנאמרו ע"י אדה"ז לא ה' עיני כל בלאור על ושמע אביה.

ושמע אביה נאמר בשנת תקנ"ו כמצויין בסה"מ הקצרים ע' תרט"ו. צב. וכן הוא ברשימת מאמרי הלקו"ת ע"פ סדר השנים שבהוצאת תשד"מ ע' קמג.

ואילו ד"ה עיני כל נאמר בליל יום ג' פ' יתרו תקט"ח על חתונה דבת אדמו"ר האמצעי.

אמנם מד"ה עיני כל מובן ענין המבואר ע"פ ואשה כו' תדור כו' בבית אביה בנעוריה [כמו שציין הצ"צ בסוף ד"ה זה בלקו"ת פה, ד] ולכן נדפס בלקו"ת בפ' מטות, ודו"ק.

הת' יוסף יצחק קעלער
- תות"ל 770 -

נ ג ל ה

יא. בשו"ע אדה"ז סתקפ"ט ס"ב: "וכבר נתבאר בסי' י"ח דנהגו הנשים לברך על כל מ"ע שהזמ"ג".

ולכאן צ"ל סימן י"ז המדבר אודות "מי הם החיובים בציצית", ובה"א שם: "וכל מ"ע שהזמן גרמא נשים ועבדים פטורים ממנה, שנאמר בתפילין . . מהתפילין וכו'", ולא סימן י"ח המדבר אודות "זמן ציצית" (ולפלא שלא העירו זאת ב"לוח התיקון").

הת' אוריאל דונל

- תות"ל 770 -

לזכות

הילדה מושקא תחי'

לאורך ימים ושנים טובות

נולדה יום ו' ער"ח אלול

שנת תשמח ותשמח, הקהל

*

נדפס ע"י

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת בתי'

ובנם מאיר שיחיו

דליטש